

Egzaminuojamojo kodas _____

Privatinės teisės užduotis

2021 m. lapkričio 12 d.

Ieškovas kreipėsi į teismą, prašydamas priteisti iš atsakovo negrąžintą paskolą. Nurodė, kad paskolino atsakovui 5000 Eur sumą keturiems mėnesiams, pervesdamas šiuos pinigus į atsakovo banko sąskaitą, mokėjimo paskirtyje nurodęs „sąskaitos papildymas“. Rašytinė paskolos sutartis tarp šalių sudaryta nebuvo, kadangi šalys viena kita pasitikėjo. Atsakovas laiku paskolos negrąžino.

Atsakovas su pareikštu ieškiniu nesutiko. Nurodė, kad jokio poreikio skolintis iš ieškovo pinigų neturėjo, paskolos santykiai šalių nesiejo. Kartu su ieškiniu pateiktas mokėjimo pavedimas buvo ne ieškovo atsakovui suteikta paskola, o ieškovo atsiskaitymas su atsakovu už ieškovo tėvui suteiktas paslaugas.

Pirmosios instancijos teismas ieškovo ieškinį patenkino. Teismas padarė išvadą, kad ieškovas neįrodė, jog paskolos santykiai tarp šalių egzistavo. Tačiau, teismo vertinimu, atsakovas taip pat turėjo procesinę pareigą įrodyti, jog ieškovo jam pervesta 5000 Eur suma disponuoja teisėtai, t. y. tam yra teisinis pagrindas. Konstatavęs, kad atsakovas nepateikė į bylą ieškovo tėvo skolą jam patvirtinančių įrodymų, teismas vertino, kad atsakovas yra nepagrįstai praturtėjęs ieškovo sąskaita (CK 6.237–6.242 straipsniai).

Atsakovas dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo padavė apeliacinį skundą. Skunde nurodoma, kad, priteisdamas ieškoviui jo reikalaujamą sumą remdamasis nepagrįsto praturtėjimo institutą reglamentuojančiomis teisės normomis, pirmosios instancijos teismas peržengė bylos nagrinėjimo ribas ir priėmė siurprizinį sprendimą. Nagrinėjant bylą ieškovas nuosekliai laikėsi pozicijos, kad ginčo šalis sieja paskolos teisiniai santykiai, kurių pagrindu perduoti pinigai turėtų būti priteisti ieškoviui, tačiau savo reikalavimo negrindė tuo, jog pinigus atsakovui pervedė be teisinio pagrindo. Ieškoviui savo reikalavimus šioje byloje kildinant iš paskolos teisinių santykių, atsakovas neturėjo procesinės pareigos įrodinėti, kad yra suteikęs paslaugų ieškovo tėvui, už kurias buvo atlyginta ieškovo pervesta pinigų suma. Pirmosios instancijos teismas, tenkindamas ieškinį kitu teisiniu pagrindu, nepatiksline šalių įrodinėjimo naštos, todėl atsakovas neturėjo pagrindo manyti, kad jam reikia teikti į bylą įrodymus, patvirtinančius ieškovo tėvo skolą.

Ieškovas atsiliepime į apeliacinį skundą nesutinka su atsakovu, kad bylos nagrinėjimo ribos buvo peržengtos. Pasak ieškovo, teisinė ginčo šalių santykių kvalifikacija, teisės normų aiškinimas ir taikymas šiems santykiams yra bylą nagrinėjančio teismo prerogatyva, todėl teismas, patenkindamas ieškinį remdamasis kita teisės norma, nei nurodė ieškovas, proceso teisės normų reikalavimų nepažeidė. Pagal CPK 225 straipsnio 1 dalį teismas turi teisę, o ne pareigą patikslinti šalių našta įrodinėti. Nagrinėjama byla yra dispozityvi, be to, atsakovas yra atstovaujamas advokato, todėl pirmosios instancijos teismas neturėjo pagrindo procese veikti aktyviai.

Motyvuotai atsakykite.

- 1. Kokios yra nepagrįsto praturtėjimo instituto taikymo sąlygos? Kokios aplinkybės sudaro įrodinėjimo dalyką bylose dėl nepagrįsto praturtėjimo? Kaip tokios kategorijos bylose paskirstoma įrodinėjimo našta šalims?**
- 2. Ar sutinkate su atsakovo teiginiu, kad priteisdamas ieškoviui iš atsakovo 5000 Eur sumą kaip nepagrįstą praturtėjimą pirmosios instancijos teismas šiuo atveju peržengė bylos nagrinėjimo ribas? Kodėl?**
- 3. Kaip teismų praktikoje yra aiškinama siurprizinio teismo sprendimo sąvoka ir kokios yra siurprizinio teismo sprendimo priėmimo teisinės pasekmės? Ar pirmosios instancijos teismo sprendimas nagrinėjamu atveju gali būti laikomas siurpriziniu?**

Egzaminuojamojo kodas _____

Baudžiamosios teisės ir proceso užduotis
2021 m. lapkričio 12 d.

Kaltinamasis A. A. pagal BK 167 straipsnio 1 dalį kaltinamas tuo, kad nuo 2019 m. vasaros iki 2021 m. sausio 3 d. iš savanaudiškų paskatų, siekdamas pasipelnyti, neteisėtai rinko informaciją apie privatų nukentėjusiojo B. B. gyvenimą. Kaltinamasis nukentėjusiojo automobilyje įrengė klausymosi ir sekimo prietaisą, juo fiksavo automobilyje vykstančius pokalbius, taip pat sekė nukentėjusįjį fiziškai naudodamasis techninėmis priemonėmis – žiūronais ir vaizdo fiksavimo įrenginiais, fiksavo jo judėjimo maršrutus, darbinius ir privačius susitikimus, taip pat ir intymius, šią vaizdo ir garso priemonėmis užfiksotą informaciją įrašinėjo į duomenų kaupiklius, siekdamas vėliau ją panaudoti, reikalaujant iš nukentėjusiojo pinigų.

Kaltinamasis A. A. pagal BK 181 straipsnio 1 dalį taip pat kaltinamas tuo, kad 2020 m. gruodžio 20 d., nukentėjusiajam parodė filmuotos medžiagos fragmentą, nurodė, kad tokios privačios, įskaitant ir intymią, informacijos apie nukentėjusįjį turi labai daug, ir pagrasino viešai ją paskelbti, t. y. nusiųsti nukentėjusiojo sutuoktinei ir darbdaviui, šią informaciją, kuri gali sukompromituoti nukentėjusįjį, ir neturėdamas teisėto pagrindo pareikalavo iš nukentėjusiojo 10 000 Eur, kuriuos nurodė perduoti sudarius notariškai patvirtintą dovanojimo sutartį. Tai ir buvo padaryta.

Nukentėjusiojo (ir civilinio ieškovo) B. B. atstovas pateikė teismui prašymą civiliniam ieškovui priteisti 10 000 Eur turtinės žalos ir nagrinėti visą bylą uždaruose teismo posėdžiuose, kad būtų apsaugotas nukentėjusiojo privatumas. Kaltinamasis ir jo gynėjas nurodė, kad toks sprendimas pažeistų kaltinamojo teisę į viešą teismą, ir nurodė, kad byla turi būti nagrinėjama viešai, nes nukentėjusysis yra miesto tarybos narys, t. y. viešas asmuo, kurio nesąžiningą veikimą miesto taryboje jis ir norėjo atskleisti.

Kaltinamojo gynėjas teigia, kad notarine tvarka sudarytas, nenuginčytas dovanojimo sandoris negali būti pripažintas nusikalstama veika, t. y., turto prievartavimu; o dovanoti pinigai – turto prievartavimo ir civilinio ieškinio dalyku. Asmuo, siekiantis nuginčyti sandorį (nukentėjusysis), gali kreiptis į teismą civiline tvarka. Inkriminuota kaltinamajam veika taip pat neatitinka turto prievartavimo požymių, nes nebuvo ketinama informacijos paskleisti viešai, grasinimas ją panaudoti neatitinka realumo reikalavimo, nes sutuoktinė jau žinojo apie nukentėjusiojo gyvenimo būdą.

Gynėjas taip pat nurodė, kad kaltinamajam suformuluoti pertekliniai kaltinimai, t. y., BK 181 straipsnio 1 dalyje nurodyto nusikaltimo - turto prievartavimo grasinant paskelbti atitinkamą informaciją, sudėtis apima informacijos apie privatų gyvenimą rinkimą ir jos panaudojimą (jei tai būtų įrodyta teisme). Prokuroras nurodė, kad šios veikos yra savarankiškos ir turi būti kvalifikuojamos kaip realioji nusikaltimų sutaptis.

Motyvuotai atsakykite:

1. Aptarkite turto prievartavimo grasinant paskelbti kompromituojančią ar kitokią informaciją, kurios atskleidimas nepageidautinas, požymius. Ar nagrinėjamoje situacijoje yra visi šios nusikalstamos veikos požymiai? Jei taip, ar priteistinas baudžiamojoje byloje civilinis ieškinytis?
2. Aptarkite realiąją ir idealiąją nusikaltimų sutaptį. Motyvuokite, ar nagrinėjamu atveju abi inkriminuotos veikos turėtų būti kvalifikuojamos kaip realioji sutaptis, kaip idealioji sutaptis ar kaip BK 181 straipsnyje nurodyta veika.
3. Aptarkite teisės į viešą teisminį nagrinėjimą išimtis. Motyvuotai nurodykite, ar nagrinėjamu atveju byla turėtų būti nagrinėjama uždaruose teismo posėdžiuose?